

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

EL DOLOR

Marguerite Duras

Sala Petita
30/05/19 al 30/06/19
#eldolorTNC

Informació pràctica

Sala Petita
30/05/19 al 30/06/19
#eldolorTNC

Horaris:

Dimecres a les 19 h
De dijous a dissabte a les 20 h
Diumenge a les 18 h

Funció amb audiodescripció i subtitulació, amb la col·laboració d'Aptent i Fundació Vodafone:

Dissabte 1 a les 20 h
Diumenge 2 a les 18 h

Durada: 1 hora i 10 minuts, sense entreacte

Edat recomanada: A partir de 16 anys

Preu del TNC:

- Preu general: 24 €.
- Preu Jove -50%: 12 €. 50% de descompte per a Carnet Jove, joves de fins a 35 anys i aturats excepte El TNC Petit, que té un preu fix de 8 €. Imprescindible acreditació.
- Preu especial -15%: 20 €. Compra abans de l'estrena, dia de l'espectador (dimecres), abonats TNC (entrades fora d'abonament), grups (+10 persones), +65 anys, discapacitats i famílies nombroses, monoparentals i d'acollida. Imprescindible acreditació.

Material de premsa disponible a www.tnc.cat/premsa

Wi-Fi per als periodistes:

Xarxa: TNC_FreeWifi (clicqueu l'opció "entrar amb codi PIN")
Codi: 95781 Clau: 3574

Activitats entorn de l'espectacle

Col·loqui amb Imma Monsó

Sala Petita

31/05/19

Els col·loquis sobre els espectacles compten amb la presència d'una persona destacada de la nostra cultura i els membres de la companyia. Una ocasió única per aprofundir en cada proposta escènica amb la mirada particular d'un espectador privilegiat.

Imma Monsó és escriptora catalana i professora de llengües estrangeres. Va estudiar filologia francesa a la Universitat de Barcelona i es va especialitzar en lingüística aplicada a les universitats d'Estrasburg i Caen. Bona part de la seva obra ha estat traduïda al castellà amb molt bona acollida, i té obra traduïda al francès, l'hongarès, l'italià i el neerlandès. La seva obra és constantment reeditada.

La cèlebre novel·la de Marguerite Duras protagonitzada per Ariadna Gil

La guerra ha acabat. Una dona espera el retorn del seu marit, presoner dels camps de concentració, mentre estima un altre home amb qui ha participat en la resistència durant el conflicte, i amb qui ara es dedica a localitzar el marit mentre també facilita que altres famílies trobin els seus desapareguts. Una recerca interminable, sense saber si l'home que espera és viu o mort, que la confrontarà amb nombrosos supervivents de les indignitats bèl·liques.

Ariadna Gil dona veu a aquest relat en clau autobiogràfica dirigit per Lurdes Barba. Una colpidora introspecció en la intimitat de l'escriptora, amb totes les seves contradiccions, que alhora dissectiona les convulsions d'una època carregada de dolor, amb extrema delicadesa i sense cap mena de grandiloqüència.

El dolor, de Marguerite Duras

Traducció
Maria Lucchetti

Versió i direcció
Lurdes Barba

Escenografia
Francesc Torres

Vestuari
Marian Milla

Il·luminació
Maria Domènech

Composició i so
Jordi Collet

Audiovisuals
Adolf Alcañiz

Ajudanta de direcció
Chantal Aimée

Amb
Ariadna Gil
Marguerite Duras

Muntatges, assajos i representacions
Equips tècnics i de gestió del Teatre Nacional de Catalunya

Construcció d'escenografia
Detall 04, SL

Confecció de vestuari
Goretti, vestuari escènic (abric)

Producció
Teatre Nacional de Catalunya

Agraïments
Teatro Español
María Araujo
Lluís Pera

Lurdes Barba, directora de l'obra

«La douleur est une des choses les plus importantes de ma vie. Je me suis trouvée devant des pages régulièrement pleines d'une petite écriture extraordinairement régulière et calme. Je me suis trouvée devant un désordre phénoménal de la pensée et du sentiment auquel je n'ai pas osé toucher et au regard de quoi la littérature m'a fait honte.»

Un text escrit, oblidat i retrobat. El diari d'una espera, la del seu marit Robert Antelme, membre de la Resistència francesa i deportat a un camp de concentració alemany. Una escriptura essencial, descarnada i violenta que parla del dolor. Un dolor brutal, més enllà de tota mesura, un dolor que pertorba els sentits, distorsiona el temps i desdibuixa l'espai.

«El dolor és tan gran, s'asfixia, ja no té aire. El dolor necessita espai.»

L'experiència d'aquest dolor personal, individual, s'adhereix al patiment col·lectiu, al de totes les dones que esperen, s'integra al dolor dels altres, al dolor dels jueus. Marguerite Duras critica els governs, es revolta contra els discursos victoriosos de De Gaulle mentre molts encara esperen, mentre encara no és temps per a l'oblit.

«Ja despunta la pau. És com si arribés una nit profunda, és també el principi de l'oblit. Ja en tenim la prova: París s'il·lumina a la nit. La ciutat il·luminada ha perdut per a mi qualsevol altre significat que aquest: és signe de mort, signe d'un demà sense ells, és la que ells no tornaran a veure.»

Al llarg de tota la seva vida, Duras no podrà esborrar l'horror de l'holocaust. En una de les seves darreres entrevistes, potser la darrera, afirma, d'aquella manera categòrica que li és tan pròpia, que l'últim record de la seva vida serà per als jueus morts, per cada jueu mort als camps de concentració.

«La sola resposta que es pot donar a aquest crim és fer-ne un crim de tots. Compartir-lo. Igual que la idea d'igualtat, de fraternitat. Per suportar-ho, per tolerar-ne la idea, cal compartir el crim.»

Laure Adler, *Marguerite Duras*. Gallimard, 1998. [Traducció: TNC]

Quan Marguerite va publicar *El dolor*, l'any 1985, va explicar que, uns mesos abans, la revista *Sorcière* li havia encarregat un text de joventut i que, en uns armaris de casa seva, al camp, havia trobat uns quaderns redactats durant la guerra i just després que acabés que no recordava que existien. La voluntat d'oblidar de l'autora s'havia acomplert fins al punt que, per a la seva sorpresa, obrir-los va ser un descobriment i els va llegir en comptes de rellegir. S'havia emocionat tant amb la lectura, que havia estat incapaç de reprimir el plor. Era un motiu suficient per publicar-los? Va dubtar. Va demanar consell al seu amic editor, Paul Otchakovsky-Laurens, que li va aconsellar de publicar-los, amb l'afegit d'uns textos posteriors. Alguns crítics van posar en dubte la veracitat d'aquella història, i van considerar que Marguerite s'hauria inventat aquests quaderns per exculpar-se i els hauria escrit íntegrament, de dalt a baix, a inici dels anys vuitanta. Havia explicat tants romanços, que ningú ja no la creia. Tot i així, els quaderns existeixen.

Malmesos pel pas del temps, amb les puntes dels fulls plegades, aquests quaderns d'escriptura espessa es conserven actualment a l'IMEC. Desmunten les hipòtesis d'aquells que, en publicar-se *El dolor*, van creure que es tractava d'un muntatge de l'autora. Tot i així, el text no és la transcripció dels seus quaderns de guerra. En efecte, se'n va escriure una primera versió l'any 1945. L'any 1975 se'n va redactar una altra, refeta. I encara se'n va «revisar» una darrera versió. Com a les labors de costura, hi abunden els afegits, els sargits i els sobrefils. Paul Otchakovsky-Laurens confirma que Duras va anar treballant i refent el text fins que el llibre va entrar en producció. Les galerades, sobre les quals abunden les correccions, en són una bona prova. Duras no volia que es qualificués d'«escrit» *El dolor*. Aquest text, que considerava una de les coses més importants de la seva vida, és fruit d'una lenta maduració. *El dolor* no és la fidel transcripció d'aquelles pàgines que evidencien «un desordre fenomenal del pensament i el sentiment» i que ella pretén no haver-se atrevit a retocar. Es tracta d'una recomposició literària, d'una travessia en el temps, d'un posar-se a prova a si mateixa.

Sophie Bogaert i Olivier Corpet, «Pròleg» a *Quaderns de guerra i altres textos*, de Marguerite Duras. Editorial Empúries, 2008. [Traducció: Anna Casassas]

Una obra sense serrells: res del que escriu Marguerite Duras queda abandonat. Personatges, llocs, motius, circulen d'un text a l'altre i es repeteixen com un eco; els retalls abandonats d'un manuscrit es recuperen al següent i s'integren en una nova composició. En poques paraules, tot l'arxiu ha passat a l'obra. I quan els «papers» de Marguerite Duras arriben a l'IMEC, el 1995, produeixen el mateix efecte en tots aquells que els descobreixen i s'encarreguen de classificar-los. Els manuscrits de cada obra, per diferents que de vegades puguin ser pel que fa a l'aspecte, no semblen, com passa sovint, una acumulació de peces distintes, sinó un conjunt on tot s'aguanta, com si tot fos escrit d'un mateix raig.

Entre la riquesa d'aquest arxiu, destaquen, d'entrada, els *Quaderns de guerra*. Aquestes quatre llibretes (que formen part de les peces més antigues) estaven guardades en un sobre en el qual la mateixa Marguerite Duras les havia reunit amb aquesta apel·lació, que aquí hem decidit mantenir com a títol. De fet, constitueixen un conjunt homogeni: la unitat material que establí Marguerite Duras s'explica per la seva coherència cronològica i també temàtica, atès que van ser redactades durant la guerra o just després, entre els anys 1943 i 1949, i que, en diverses proporcions, totes evoquen aquesta època crucial de la vida de l'escriptora. [...]

Aquests textos són preciosos des d'un punt de vista literari. Perquè si bé una gran part dels quaderns són esbossos reutilitzats més tard, no són ni simples apunts ni croquis imperfectes: és colpidor constatar fins a quin punt, per exemple, el treball de Marguerite Duras per establir el text de *La douleur* és un treball per donar forma que no atempta contra la linealitat del primer raig ni contra l'espontaneïtat viva, de vegades brutal, que dona tota la força al relat.¹ Així, als quaderns hi trobem una frescor i un ritme que recorden, de manera torbadora, els dels escrits més tardans de l'autora. Això sens dubte explica la incredulitat que alguns van manifestar quan va aparèixer *La douleur* pel que fa a l'existència real d'aquests «quaderns dels armaris blaus», cosa que va ferir profundament Marguerite Duras.²

Cal afegir a aquesta sorprenent modernitat estilística l'entrellaçament declarat d'autobiografia i ficció, característica de l'últim estil de Duras. Mentre les novel·les que publica durant les dècades 1940 i 1950 són d'una factura força clàssica, amb una predilecció manifesta per la ficció, els *Quaderns de guerra* revelen una sensibilitat que copsa immediatament allò més íntim a través d'un prisma literari. Aquest encavallament de real i imaginari culmina amb *L'amant*, i sens dubte no és casual que la novel·la que per a Marguerite Duras va representar el reconeixement d'un públic més ampli també barregi, igual que aquests quaderns, l'evocació de la infantesa amb la de la guerra. Hi anuncia explícitament l'estreta relació entre aquests dos períodes: «Veig la guerra amb els mateixos colors que la meva infantesa».³ [...] Als ulls de Marguerite Duras, doncs el temps de la infantesa i el de la guerra tenen en comú que imposen l'experiència de la submissió, i

¹ Marguerite Duras evoca especialment el seu treball de reescriptura a l'entrevista amb Marianne Alphant: «El text del llibre no ha estat treballat, el vaig llançar sobre el paper per escriure'l més tard. Però després no el vaig escriure. La feina principal de cara a la publicació va ser suprimir, per exemple, el que tingués relació amb la religió, amb Déu». *Libération*, 17 d'abril de 1985.

² Tal com va confessar, especialment, a Luce Perrot a l'entrevista «Au-delà des pages», feta per a TF1 el 1988.

³ *L'amant*, París, Éditions de Minuit, 1984, pàg. 78.

empenyen a una revolta que adopta l'escriptura com a instrument. Així podem entendre que l'evocació del passat, tant en aquests textos com a la resta de l'obra, no estigui mai guiada per la fascinació complaent que impregna determinats estils autobiogràfics. El passat, lluny de qualsevol nostàlgia, s'arrela, al contrari, en el present més actual, i fa de la infantesa de l'escriptora «un temps inesgotable, inaudit, que [li] sembla que no podrà mesurar mai».

Danielle Bajomée, *Duras o la douleur*. Éditions universitaires, Brussel-les, 1989. [Traducció: TNC]

El pessimisme radical de Duras —Daniel Sibony va parlar de *depressió*— no és cap mena de dolorisme. Encara que s'acumulin les declaracions que destaquen la concepció *tràgica* que l'autora es fa de l'existència («viu perquè plora», *Roma*), Duras no deixa de manifestar que la desesperació «obre» l'ésser, que n'autoritza la fusió —en la impersonalitat així guanyada— amb la comunitat dels vius, que participa d'una ferida universal. La desesperació i el dolor són necessaris i fonamentals, i en arrencar-nos dels límits del jo permeten l'harmonia efusiva en una mena d'èxtasi. Aquest esdeveniment pur que s'anomena *el dolor*, el qual pot fer embogir fins a perdre la raó, envaeix l'ésser fins a confondre-s'hi. [...]

És important no negligir la dimensió ontològica del patiment. Per ser més precisos, només una ontologia fenomenològica sembla capaç d'explicar o de tematitzar allò que Duras desenvolupa literàriament. [...] L'ésser és un fenomen en tota la seva amplitud si es presta a l'afectivitat. La identificació de l'ésser amb un fenomen no pot ser reduït a la representació o a l'espectacle. No hi ha cap *saber* absolut, des del moment en què allò absolut es produeix en la immediatesa del sentiment. L'afectivitat és la coincidència amb si mateixa, i el propi patiment en constitueix el fonament. «L'ésser —escriuí [el filòsof] Michel Henry—, l'afectivitat, és patiment per essència». Abans que l'objecte li sigui manifestat, el subjecte és, en el sentiment, la manifestació de si mateix a si mateix. Si l'essència del sentiment consisteix, doncs, a sentir-se a un mateix, si el patiment no és una simple determinació entre altres possibilitats, aleshores és legítim dir que «l'existència es descobreix patidora en origen».

En aquest nivell en el qual el patetisme identifica el dolor amb l'afectivitat originària, i en el qual el patiment revela allò absolut, seria fals reduir el patiment al dolor d'una manera pura i simplista. Patir, per a Henry, és sentir-se a si mateix en la pròpia immanència: i per això pot arribar a identificar com una mateixa tonalitat el dolor i l'alegria.

Em sembla inqüestionable que Duras, per la seva part, també retroba aquest *patetisme absolut*, [ahora que] rebutja una interpretació únicament psicològica de l'afectivitat. [...] No hi ha dubte que per a Duras l'ésser també es revela sense reserves a través del patiment. Però, per a l'autora, aquest ésser està marcat per una incompleció —si no per una vacuïtat— que l'emparenta amb el no-res. Caldria, doncs, parlar més aviat d'una catàstrofe de l'ésser. Sentint-se, els personatges de Duras es troben a faltar a si mateixos, en comptes de coincidir amb ells mateixos. El patiment, per a Duras, no sempre es pot convertir en alegria [...]. Malgrat tots els seus esforços, l'autora sap que el dolor no es pot eliminar. Al fons de l'ànima, hi regnen l'aflicció i el sentiment d'absència. El dolor és aquesta experiència que el subjecte fa de si mateix com si escapés de si mateix, i és a través del dolor que l'ésser és viu en el món com quelcom caduc i sempre fracassat.

MOLTES GRÀCIES!

Patrocinador

Damm
Fundació

Protectors

 "la Caixa"

B Sabadell
Fundació

FUNDACION
ACS

Benefactors

Coca-Cola

LA VANGUARDIA

CATALUNYA
RÀDIO

 abertis

Col·laboradors

Gramona

Catalunya
DENOMINACIÓ D'ORIGEN

Port de Barcelona

MARC MARTÍ

serunion

ASER
ESTRATEGIA

GLORIES

renfe

 el Periódico

CANDELAS

EL PUNT AVUI+

MONTIBELLO
EXPERIENCE BEAUTY

a
ara.cat

RAC1

CAJA ROJA

